

Wat zou jij doen met een miljoen?

De inwoners van het district Antwerpen mogen zelf tien procent van de begroting invullen. De burgers, en de burgers alleen, beslissen wat ze met 1,1 miljoen euro willen doen. Dat doen ze niet door een bolletje in te kleuren of een vakje aan te klikken, maar met een intensief participatietraject dat

een half jaar overspant. De winst die de burgerbegroting het district Antwerpen oplevert, is dubbel: projecten die kunnen rekenen op een groot draagvlak in de buurt, en op een nog groter enthousiasme van de uitvoerders.

Het district Antwerpen is veruit het grootste van de negen Antwerpse districten, het overkoepelt liefst zes verschillende postcodes, en is de thuishaven van zo'n 200.000 van de ruim 500.000 inwoners van de stad. Onder impuls van Willem-Frederik Schiltz schreef het nieuwe districtscollege de burgerbegroting in 2013 in het nieuwe bestuursakkoord in. Antwerpen haalde de mosterd onder andere in Porto Alegre, de Braziliaanse stad die als eerste op grote schaal haar eigen burgers een deel van het stadsbudget liet spenderen.

Wat zou jij doen met 1 miljoen luidt de slogan waarmee het district Antwerpen burgers warm maakt voor de burgerbegroting. Een under-

David Michiels:

'Het zijn de burgers die van A tot Z beslissen. In ruil wordt een groot engagement verwacht.'

De burgers kunnen hun chips inzetten op de thema's die zij belangrijk vinden, zodat daar meer of minder geld naartoe gaat.

STEFANDEWICKERE

statement, want ze mogen in totaal 1,1 miljoen euro spenderen. ‘Het district Antwerpen is zeker niet de enige met een burgerbegroting, maar we hebben wel een van de grootste burgerbegrotingen,’ zegt David Michiels, die samen met Hanne Bastiaensen het project coördineert. ‘Niet alleen in absolute cijfers, maar vooral wat betreft het aandeel van het totale budget. Tien procent van je begroting in handen van je burgers geven, dat is voor een bestuur, dat meestal niet in het geld zwemt, een grote stap.’

Vrijheid is cruciaal in de Antwerpse burgerbegroting, legt David Michiels uit. ‘Het zijn de burgers die van A tot Z beslissen. Zij beslissen over de thema’s en het bedrag per thema, zij beslissen welke projecten er uiteindelijk geld uit de pot krijgen. Het districtsbestuur legt uiteraard een kader vast, maar komt niet tussen in het hele participatietraject. Het heeft bijvoorbeeld géén vetorecht. Als burgers beslissen dat een project geld uit de burgerbegroting verdient en het project past in het kader, dan krijgt dat project geld uit de burgerbegroting. Ook al is het misschien heel moeilijk uit te voeren, of staat het zelfs haaks op het beleid dat het districtsbestuur voert. Dat kan.’ Een tweede belangrijke eigenschap van de Antwerpse burgerbegroting is dat ze een behoorlijk groot engagement verwacht van de burgers. ‘Het gaat verder dan een stem uitbrengen door een bolletje rood te kleuren of een vakje aan te klikken op de computer. Burgers moeten echt onderhandelen, en beslissen bij consensus over thema’s en projecten die een beroep kunnen doen op de burgerbegroting. De burgerbegroting is geen gimmick, het is een stevig participatietraject,’ zegt Michiels.

Het traject voor de burgerbegroting van 2018 schiet de komende weken uit de startblokken, en verloopt steevast in vier stappen.

Burgerbegroting begint met Startmoment

De burgerbegroting wordt op gang getrap met een achttal startmomenten in evenveel verschillende wijken van het district. Elk startmoment begint met een les politiek. ‘De burgers die de burgerbegroting willen verdelen, moeten twee belangrijke dingen weten. Eén: ze moeten weten waar het district wél en níét bevoegd voor is. Het heeft bijvoorbeeld geen zin dat ze meer blauw op straat vragen, want voor veiligheid en politie zijn de districten niet bevoegd. Ze kunnen bijvoorbeeld wel een fietspad, culturele activiteiten of initiatieven voor de jeugd vragen. Twee: als ze de bevoegdheden van het district kennen, moeten ze ook weten wat het district nu al dóét. Hoe beter ze weten waar het district nu al geld aan uitgeeft, en hoeveel, hoe beter ze ook kunnen inschatten waar volgens hen méér geld naartoe moet gaan.’ Het district legt 92 thema’s vast, verdeeld over acht beleidsdomeinen. Op het startmoment krijgen acht mensen per tafel 92 kaartjes (met alle thema’s) in acht verschillende kleuren (de beleidsdomeinen). De onderhandelingen moeten aan elke tafel leiden tot twaalf prioritaire thema’s. Zo blijven er op het einde van de dag – als de prioritaire thema’s van elke tafel samen in de weegschaal worden gelegd – twaalf thema’s over. Twaalf thema’s waar het geld uit de burgerbegroting naartoe zal gaan.

Deelnemers en tafels zijn een echte mix, een spiegel van de bevolking van het district Antwerpen. Michiels: ‘Het eerste jaar waren we niet tevreden over de samenstelling. Teveel *white middle class*, het probleem waar wel meer participatietrajecten mee kampen. We hebben toen heel veel moeite gedaan om, samen met de mensen op het terrein, specifieke groepen aan te trekken: het eerste jaar de jongeren, het jaar nadien kansarmen. Dat is ook echt gelukt. Maar we blijven trouw aan ons principe: geen aparte momenten voor jongeren of ouderen bijvoorbeeld, iedereen rond dezelfde tafels.’

Districtsforum

Als over de twaalf thema’s onderhandeld en beslist is, bepalen de burgers enkele weken later hoe ze de 1,1 miljoen euro uit de burgerbegroting verdelen over die twaalf thema’s. Het district maakt tafellakens met de twaalf thema’s op, iedereen krijgt pokerchips in een bepaalde kleur. Alle pokerchips aan één tafel opgeteld, zijn 1,1 miljoen euro waard. De burgers kunnen hun chips inzetten op de thema’s die zij belangrijk vinden, zodat daar meer of minder geld naartoe gaat. Er zijn een aantal spelregels: om geld te krijgen, moeten er minstens vier verschillende kleuren chips op een thema liggen, die samen minstens 60.000 euro waard moeten zijn. Dat geeft de onderhandelingen een duwtje in de rug. Als bijvoorbeeld slechts twee deelnemers geld inzetten op een thema hebben ze twee opties: ofwel overtuigen ze nog twee anderen om mee te investeren, ofwel verschuiven ze hun

chips naar een ander thema. Zo wordt 1,1 miljoen euro verdeeld over twaalf thema's.

Die verdeling leert het district wat de inwoners belangrijk vinden. Volgens Michiels sturen ze zo het beleid bij: 'Huiswerkbegeleiding is het opvallendste voorbeeld. Eigenlijk moedigt de stad scholen aan om het huiswerk in te perken, en vanuit die visie werd in het onderwijsbeleid dus ook niet heel sterk meer ingezet op huiswerkbegeleiding. Maar bij de burgerbegroting stelden we vast dat huiswerkbegeleiding voor de burgers wel een topprioriteit is, waar ze veel geld in willen investeren.'

Projecten indienen

Het burgerbudget van 1,1 miljoen euro is verdeeld over twaalf thema's. Nu mogen de burgers projecten indienen die kans maken om opgenomen te worden in de burgerbegroting. De projectvoorstellen mogen komen van inwoners, individueel of per straat of buurt, maar ook van vzw's zoals sportclubs of jeugdbewegingen. Het district toetst elk voorstel af aan zeven eenvoudige criteria (Past het project binnen de bevoegdheden? Is het een project uit het district?...), en neemt het dan mee op in de brochure en de website die alle projecten bundelt. 'Vorig jaar hadden we 250 ingediende projecten, zo'n vijftig meer dan het jaar voordien. Dat aantal zit jaar na jaar in de lift. De drempel is bijzonder laag. We vragen geen volledig uitge-

werkt projectvoorstel, één A4 volstaat. De kostprijs bepalen we ofwel samen met de indiener, ofwel alleen. De ingediende projecten zijn een mix van kleine, goedkope voorstellen tot projecten van een paar tienduizend euro, die bijvoorbeeld een echte werknemer willen inschakelen. Nogmaals: alles kan.'

Burgerbegrotingfestival

De apotheose is een heus *burgerbegrotingfestival* in oktober waar de burgers projecten selecteren binnen de vastgelegde pot per thema. Vorig jaar kwamen er 800 inwoners af op deze dag. 'Belangrijk is dat een project ofwel volledig, ofwel niét wordt uitgevoerd. Als er bijvoorbeeld nog 10.000 euro in de pot zit, gaan we geen project van 15.000 euro nemen en dat een beetje afslanken. Nee, dan kijken we naar een project van 8.000 euro. Helder en

transparant. Zo gebruiken we de 1,1 miljoen euro maximaal op,' zegt Michiels.

Gemiddeld wijzen de burgers aan 60 tot 80 projecten geld toe uit de burgerbegroting. Wie een project indient, maakte vorig jaar 30 tot 40 procent kans op groen licht. Voor elk project ondertekent het district een contract met de verantwoordelijke en duidt het een projectleider aan die de opvolging garandeert. 'Dat de burgers autonoom beslissen, wil natuurlijk niet zeggen dat de projectindieners carte blanche krijgen. We waken erover dat ze het geld ook gebruiken zoals in het projectvoorstel is bepaald.'

Echt geld, echte macht

De interesse voor de Antwerpse burgerbegroting is groot. David en Hanne moeten geregeld in andere gemeenten

JASPER LEONARD

Hinkelen tussen de woonkazernes in de Sint-Andriesbuurt of tuinieren aan het buurthuis. Op het burgerbegrotingfestival in oktober selecteren 800 burgers de projecten die geld krijgen uit de pot.

– ook in het buitenland – het project voorstellen. ‘We raden het elke gemeente of stad aan. Een burgerbegroting is een goede manier om burger en beleid dichterbij elkaar te brengen. Burgers leren er hoe beleid wordt gemaakt, en ze hebben een directe impact. Onze districtsschepenen verwelkomen de inwoners wel op het startmoment, op het districtsforum en op de projectronde, maar daarna verdwijnen ze. De burgers doen geen aanbevelingen, ze nemen beslissingen. *Real money, real power.*’ De impact van de burgerbegroting is volgens David Michiels op verschillende vlakken merkbaar en zichtbaar. ‘Je krijgt blije burgers, die inspraak krijgen en wegen op het beleid. Zowel de politiek als de administratie zijn ondertussen doordrongen van het belang van de burgerbegroting. Dat is cruciaal, want een burgerbegroting kan alleen maar succesvol zijn als het beleid er voluit voor kiest.’ ‘Maar het allerbelangrijkste is dat je ook gewoon betere projecten krijgt met een beter draagvlak. De projecten komen van de burgers zelf, ze doen er alles aan om ze te laten slagen. Natuurlijk mislukt er al eens een project maar dat geldt evengoed voor projecten waarover het beleid beslist. En die gaan nooit op zo’n groot draagvlak kunnen rekenen als projecten waar de burgers zélf over hebben beslist.’ ■

JEROEN VERELST IS REDACTEUR VAN LOKAAL

www.antwerpen.be, zoek op burgerbegroting

KÄRCHER

makes a difference

DE IDEALE TECHNIEKEN VOOR GEMEENTELIJK ONDERHOUD.

KÄRCHER KENT DE EISEN EN WENSEN VAN ZIJN KLANTEN PRECIES. ALS BETROUWBARE EN DESKUNDIGE PARTNER BIEDEN WIJ OPLOSSINGEN OP MAAT AAN VOOR O.A. OVERHEDEN, GEMEENTELIJKE DIENSTEN EN DIENSTVERLENERS. ONKRUIDVERDELGING ZONDER CHEMICALIËN IS HIER EEN PERFECT VOORBEELD VAN. MAAR OOK ONZE VEELZIJDIG TOEPASBARE WERKTUIGDRAGERS BIEDEN TAL VAN REINIGINGSMOGELIJKHEDEN. KORTOM: OVERTUIGENDE TECHNIEKEN VOOR EEN MAXIMAAL RENDEMENT.

Voor meer informatie:

Kärcher NV
Boomsesteenweg 939
2610 Wilrijk (Antwerpen)

Tel. +32 3 340 07 11
Fax +32 3 314 64 43
info@be.kaercher.com
www.karcher.be

